* וְאוֹחֲזָן (י) (כ) בִּימִינוֹ כּוּבְכִגְדוֹ כְּנֶגֶד לִבּוֹ, לוְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא תְּהֵא רְצוּעָה יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ טָפַח, וּכְשֶׁיּוֹצִיא מַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת וּמְנִיחָן: ו מהָיָה לָבוּשׁ בִּתְפִלִּין וְהֻצְרַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא בַּלַּיְלָה אוֹ סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה שֶׁאֵין שְׁהוּת לַהֲנִיחָם עוֹד אַחַר שֶׁיֵּצֵא, לֹא יִכָּנֵס בָּהֶם (כא) גְּלוּלִין בִּכְגִדוֹ * וַאֲפִלּוּ לְהַשְׁתִּין מַיִם * בְּבֵית הַכִּסֵּא קָבוּעַ, אֶלָּא כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, חוֹלְצָן * וּמַנִּיחָן בְּכֶלִי (כב) אִם הָיָה בּוֹ טָפַח, אוֹ בְּכֶלִי שֶׁאֵינוֹ כֵּלִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ טָפַח, נוְאוֹחֵז הַכֶּלִי (כג) בְּיָדוֹ וְנִכְנָס: ז סבְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּבֵית הַכִּסֵּא שֶׁבְּשָׂדֶה, אֲבָל בְּבֵית הַכִּסֵּא שֶׁבַּבַּיִת לֹא יַכְנִיסֶם (כד) כְּלָל כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל לְהַנִּיחָם בְּמָקוֹם (יח) [יא] (כה) הַמְשְׁתַּמֵּר: ח עאִם שָׁכַח תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וְעָשָׂה בָּהֶם צְרָכָיו, מַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן (כו) עַד שֶׁיִּגְמֹר עַמּוּד (יט) הָרִאשׁוֹן וְיוֹצֵא וְחוֹלְצָן וְחוֹזֵר וְנִכְנָס: ט פמָתָר (כז) לְרוֹפֵא לִקַּח עָבִיט שֶׁל מֵי רַגְלַיִם בְּיָדוֹ וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, וּבַעַל נֶפֶשׁ יַחְמִיר לְעַצְמוֹ:

מד אִסּוּר שֵׁנָה בִּתְפִלִּין. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א אכָּל זְמַן שֶׁהַתְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְרוֹעוֹ אָסוּר לִישֵׁן בָּהֶם * אֲפִלּוּ שֵׁנַת (א) עֲרַאי, בֶּאֱלָא אִם הִנִּיחַ עֲלֵיהֶם

כ כִּדְבֵי עֲקִיבָא שָׁם וְהָרַמְבַּ״ם שָׁם וְהַשּׁוּר וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות יד. ד״ה רבי עקיבא). ל שָׁם בַּגְּמָרָא. מ שָׁם בַּגְּמָרָא. נ רַמְבַּ״ם שָׁם פֶּרֶק ד׳ (ה״ט). ס סָפֵר הָתְרוּמָה (שם) וְהַשּׁוּר וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יט ח״ת). ע שָׁם בַּגְּמָרָא כ״ה (ע״א). פ תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבַּ״א (הו״ד בבית יוסף ד״ה מצאתי).

א בְּרָכוֹת כ״ג (ע״ב) וְסַכָּה (כ״ז) [כ״ו] (ע״ב). ב שָׁם בַּגְּמָרָא.

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

ז [יא] הַמְשְׁתַּמֵּר. עַיֵּן בָּאֵר הַיטֵב. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) בָּשָׂם (נ״צ) [תשכ״ץ] (קטן ס״ר חכ) דְּתְּפִלִּין וּכְתָבִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁמוֹת צָרִיךְ תֵּיק בְּתוֹךְ תֵּיק אִם צָרִיךְ לִכָּנֵס לְבֵית הַכִּסֵּא, וְנֶהֱגוּ לִקְנוֹת כֵּלִים שֶׁל עוֹר, וּבְיוֹרֵה דֵּעָה סִימָן רפ״ב (ס״ו) קָמַיְיצִ חֲפֵּה בְּעוֹר מָתָר, וְעַיֵּן שָׁם (כא״ר) בָּשָׂם שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (שבת כח. אות א) בְּקָמֵיעִין שֶׁעוֹשִׂין לְתִינוֹקוֹת מַחֲפִין וְחָקוּק עֲלֵיהֶם אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם צָרִיךְ עִיּוּן, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה כָּתַב הַטַּעַם לְפִי שֶׁהוּא חֲקִיקָה וְלֹא כְּתִיבָה, וְנִרְאֶה דְּאוֹתָן שֶׁמַּלְבִּישִׁין הַתִּינוֹקוֹת בְּקָמֵעַ שֶׁכָּתוּב שְׁמוֹת בְּקֶלֶף צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי בְּתוֹךְ כְּלִי כֵּיוָן שֶׁהַתִּינוֹקוֹת נִפְנִים בָּהֶם בְּעוֹדָם עֲלֵיהֶם, וְעַיֵּן בְּסִימָן רפ״ב:

בַּאֵר הַיטֵב

לְהַשְׁתִּין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּיו שֶׁל אָדָם אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר לְכַנֵּס, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְצָרְכָּן, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט): (י) בִּימִינוֹ. אֲבָל לֹא בִּשְׂמֹאלוֹ מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְקַנֵּחַ בָּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ג׳ (ס״י), וְהָכָא לֵיכָּא נִיצוֹצוֹת כֵּיוָן שֶׁמִּפְּנֵי הַכִּסֵּא קָבוּעַ מִשְׁתָּמֵא עוֹשֶׂה צְרָכָיו מְיֻשָּׁב. כָּתַב הָרַמַ״ע סִימָן נ״ט דְּמַתָּר לִכָּנֵס בִּתְפִלִּין לְמִבּוֹאוֹת הַמְטֻנָּפוֹת אֲפִלּוּ בְּכוֹבַע, וְאִם רוֹצֶה לְחַלְצָן וְלַחֲזֹר וְלַהֲנִיחָן שְׁפִיר דָּמֵי. מִשְׁמַע אֲפִלּוּ בְּכִיס לֹא יְכַנְּסֶם, אֲבָל לְהַשְׁתִּין בְּבֵית הַכִּסֵּא עֲרַאי אִם הֵם בְּכִיסָן שְׁרֵי אַף לְהַרְמַב״ם (פ״ד ה״י). עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז). וּמִשְׁמַע בַּגְּמָרָא (ברכות כג.) דְּכָל הָנֵי שְׁרִיוְתָא אֵיתָן אֶלָּא בִּתְפִלִּין שֶׁלּוֹבְשָׁן כָּל הַיּוֹם וְאִי אֶפְשָׁר לְהַטְרִיחַ, אֲבָל שְׁאָר סְפָרִים אָסוּר לְהַכְנִיסָן אֲפִלּוּ בְּבֵית הַכִּסֵּא שֶׁבַּשָּׂדֶה, מִיהוּ אִם הֵם בְּכִיס שְׁרֵי לְהַכְנִיסָן, חוּץ מִסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁאָסוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): ח (יט) הָרִאשׁוֹן. דְּעַמּוּד הַחוֹזֵר מַבִּיא הָאָדָם לִידֵי הִרְהוּר, וְסִילּוֹן הַחוֹזֵר מַבִּיא הָאָדָם לִידֵי יַרְקוֹן:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִדִּבְרֵי רַב הַאי (הו״ד בבית יוסף ד״ה וכל זה) לֹא מַשְׁמַע הָכִי עַיֵּן שָׁם, וּבְסֵפֶר הָאֶשְׁכּוֹל בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מַשְׁמַע כְּתַרוּצוֹ דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם: (כ) בִּימִינוֹ. אֲבָל לֹא בִּשְׂמֹאלוֹ מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְקַנֵּחַ בָּהּ כְּמוֹ בְּסִימָן ג׳ (ס״י). וְהָכָא לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְנִיצוֹצוֹת שֶׁיָּבוֹא לְשַׁפְשֵׁף בְּיָד שָׁאוֹחֵז בָּהּ הַתְּפִלִּין, דְּכֵיוָן שֶׁמְּיֵירֵי בְּבֵית הַכִּסֵּא קָבוּעַ מִשְׁתָּמֵא עוֹשֶׂה צְרָכָיו מְיֻשָּׁב. א]כָּתַב הָרַמַ״ע סִימָן נ״ט דְּמַתָּר לִכָּנֵס בִּתְפִלִּין לְמִבּוֹאוֹת הַמְטֻנָּפוֹת אֲפִלּוּ יֵשׁ שָׁם מָקוֹם מְטֻנָּף לְהַדְיָא, וְטוֹב לְכַסּוֹתוֹ בְּכוֹבַע, וְאִם רוֹצֶה לְחַלְצָן וְלַחֲזֹר וְלַהֲנִיחָן שַׁפִּיר דָּמֵי. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) מְצַדֵּד לוֹמַר דִּכְשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיִּכָּנֵס דֶּרֶךְ מִבּוֹאוֹת הַמְטֻנָּפוֹת לֹא יְנִיחֵם בְּבֵיתוֹ אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אוֹ שֶׁיְּנִיחֵם בְּבֵיתוֹ וְיִכָּסֵם בְּמִבּוֹאוֹת הַמְטֻנָּפוֹת, וְנִסְתַּפֵּק הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּאִפְשָׁר דְּצָרִיךְ לְכַסּוֹת גַּם כֵּן הָרְצוּעוֹת וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּשׁ כְּרִיכוֹת שֶׁעַל הָאֶצְבַּע, וּבְתִשְׁבּוֹת רַדְבַּ״ז חֵלֶק ד׳ סִימָן ל״ו (ס״ י״ א קיא) מַשְׁמַע גַּם כֵּן שֶׁסּוֹבֵר דְּמִדִּינָא צָרִיךְ לְכַסּוֹת הַתְּפִלִּין בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפוֹת, וְכָל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַסּוֹתָם מוּטָב שֶׁיְּנִיחֵם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמַשְׁמַע שָׁם דְּהַדֶּלֶ״ת וְהַיּוּ״ד שֶׁבָּרְצוּעוֹת אֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹת, שֶׁהֵם דֶּרֶךְ קְשִׁירָה לֹא דֶּרֶךְ כְּתִיבָה עַיֵּן שָׁם: ו (כא) גְּלוּלִין בִּכְגִדוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (טו) מַה שֶּׁהַתּוֹר בַּסָּעִיף הַקּוֹדֵם לְאָחֲזָן בִּימִינוֹ בִּכְגִדוֹ, דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁהוּת לַהֲנִיחָם עוֹד אַחַר כָּךְ לֹא הִטְרִיחוּהוּ לַהֲנִיחָם בְּכֶלִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאֵין שְׁהוּת: (כב) אִם הָיָה בּוֹ טָפַח. אֲבָל כְּשֶׁאֵין בּוֹ טָפַח בָּטֵל לְגַבֵּי הַתְּפִלִּין כֵּיוָן שֶׁהוּא כֵּלִין, וְאָסוּר לְהַכְנִיסָם לְבֵית הַכִּסֵּא: (כג) בְּיָדוֹ וְנִכְנָס. שֶׁלֹּא יִטְּלוּ אוֹתָם עוֹבְרֵי דְּרָכִים וְגַמְרָא (ברכות כג.) עַיֵּן שָׁם]: ז (כד) כְּלָל. מַשְׁמַע (מז) דַּאֲפִלּוּ בְּכִיס לֹא יַכְנִיסֶם, וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁכָּתַב דְּאִם הֵם בְּכִיסָן וְנוֹתְנָן בְּכִיס הַתָּפוּר בְּמַלְבּוּשׁוֹ דְּאוֹתוֹ כִּיס אֵינוֹ כֵּלִין וְהֵוֵי כְּלִי תּוֹךְ כְּלִי וּמַתָּר: (כה) הַמְשְׁתַּמֵּר. וּשְׁאָר סְפָרִים וּכְתָבִים שֵׁיֵּשׁ בָּהֶן שְׁמוֹת (יח) בֹּאִם הֵם בְּכִיס שְׁרֵי לְהַכְנִיסָן. (יט) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבָעִינַן דַּוְקָא תֵּיק בְּתוֹךְ תֵּיק אִם צָרִיךְ לִכָּנֵס לְבֵית הַכִּסֵּא וּכְדִלְעֵיל לְעִנְיַן תְּפִלִּין. וְסָפֵר תּוֹרָה אָסוּר בְּכָל גְּוָנַי. וְכָתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס״ק יא) דְּאוֹתָן הַמַּלְבִּישִׁין הַתִּינוֹקוֹת בְּקָמֵעַ שֶׁכָּתוּב שְׁמוֹת בְּקֶלֶף, צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי בְּתוֹךְ כְּלִי, כֵּיוָן שֶׁהַתִּינוֹקוֹת נִפְנִים בָּהֶם בְּעוֹדָם עֲלֵיהֶם. ח (כו) עַד שֶׁיִּגְמֹר. דְּעַמּוּד הַחוֹזֵר מַבִּיא הָאָדָם לִידֵי הִרְהוּר, וְסִילּוֹן הַחוֹזֵר מַבִּיא הָאָדָם לִידֵי יַרְקוֹן. ט (כז) לְרוֹפֵא לִקַּח וְכוּ'. לְבַדֵּק בּוֹ הַחוֹלֶה וְאֵין צָרִיךְ לַחֲלֹץ אֶת הַתְּפִלִּין, וַעֲבָדָא הָוָה בְּרוֹפֵא וְהוּא הַדִּין בְּכָל אָדָם:

א (א) עַרַאי. דְּגָזְרִינַן (ט) שֶׁמָּא יָבֹא לְהַנִּיחַ בָּהֶם, וְעַל יְדֵי הַנָּחַת הַסּוֹדֵר עֲלֵיהֶן יִזְכֹּר שֵׁיֵּשׁ תְּפִלִּין עָלָיו וְלֹא יָבֹא לְהַנִּיחַ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (מו) לִכּוּשִׁי שְׁרֵד: ז (מז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד): (מח) וְעַיֵּן בְּסִדְרֵי מִנְדָּרִים דַּאֲפִלּוּ בְּבֵית הַכִּסֵּא שֶׁבַּבַּיִת, וְהַגְרַ״ז (ס״ו) מַחְמִיר, וּבְרֶדֶ״ז (ס״ א תתקמה) מַשְׁמַע לְהַקֵּל: (מט) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו):

א (נ) מִפְּרֵי מִנְדָּרִים (א״א סק״ג):

דיקוטי דברי הרב: א] וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ז) וז״ל: במה דברים אמורים ליכנס לבית הכסא, אבל צואה שאינה בבית הכסא מותר לילך אצלה בתפילין שעל ראשו וזרועו אם דרך הילוכו הוא שם, ואין צריך להרחיק ממנה, ולכן מותר לילך בתפילין שעל ראשו במבואות המטונפות אע״פ שהצואה נראה לעין, וא״צ לכסות התפילין של ראש מן הדין, ואעפ״כ טוב לכסות בכובע. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ו בסוגריים) כתב: אבל בבית הכסא או לעשות בהן צרכיו בחצירו אפילו שלא בבית הכסא קבוע דינם כתפילין שאסור אפילו בכיסן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הלכות תפלין סימן מד מה

סוּדָר [ג]וְלֹא הָיְתָה (ב) עִמּוֹ אִשָּׁה (ג) * יָשַׁן בָּהֶם (ד) שְׁנַת (ה) עֲרָאי, וְכֵיצַד הוּא עוֹשֶׂה מַנִּיחַ רֹאשׁוֹ (ה) בֵּין בִּרְכָּיו וְהוּא יוֹשֵׁב וְיָשֵׁן. [ד]הָיוּ תְּפִלִּין כְּרוּכִין בְּיָדוֹ, (ו) מַתִּר לִישֵׁן בָּהֶם אֲפִלּוּ שְׁנַת קֶבַע, [ה]וְאִם אוֹחֲזָן בְּיָדוֹ וְאֵינָם כְּרוּכִים בְּיָדוֹ (ז) אָסוּר לִישֵׁן בָּהֶם אֲפִלּוּ שְׁנַת (ג) עֲרָאי. הַגָּהּ: וְדַוְקָא כְּשֶׁאוֹחֲזָן בְּלֹא נַרְתֵּקָן, אֲבָל בְּנַרְתֵּקָן (ח) בְּכָל עִנְיָן (ג) שָׁרֵי (בית יוסף (ד"ה כתב) בשם העיטור (ס"ב דף ס:)):

ג לשון הרמב"ם פרק ד' מהלכות תפלין (הט"ז). ד שם (הט"ז) לפי פרושו שם בגמרא. ה לפירוש רש"י (ד"ה דקיק) שם בגמרא.
א ברכות י"ח (ע"א). ב בית יוסף (ד"ה אסור) וכן מצא בתשובת הרשב"א. ג שבת י' (ע"א).

מה דין תפלין בבית הקברות ובבית המרחץ. ובו ב' סעיפים:

א * [א]אָסוּר לִכְנֹס (א) בְּבֵית הַקְּבָרוֹת אוֹ (ב) בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל (ב) מֵת וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ מְשׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ' (משלי יז ה), [ב]וְאִם הֵם מְכֻסִּים (ג) (ג) מַתָּר: ב [ג]בְּבֵית (ג) הַמֶּרְחָץ, (ד) בֵּית הַחִיצוֹן שֶׁכָּל הָעוֹמְדִים בּוֹ

באר היטב

א (ב) עמו אשה. אבל אם אשתו עמו (ג) אסור, גזרה שמא ישמש בה: (ב) עמו אשה. אבל אם אשתו עמו (ג) אסור, גזרה שמא ישמש בה: (ג) ישן בהם. ולא חשיב הפח הדעת [א]אלא כשהוא עומד בשחוק וקלות ראש, (ג) אבל כשהוא עוסק במלאכתו ואמנותו ואין דעתו עליהן מפש אין זה נקרא הפח הדעת [(ד) אם לא שמטריד דעתו כל דף לצרכי הגוף עד שלבבו פונה מירא שמים מחמת טרדתו], וכן כשהוא ישן שוכח הבלי העולם. ומכל מקום מצוה מן המובחר שיהא דעתו תמיד על התפלין ושלא יסיח דעתו מהן למשך ולהרהר במחשבות רעות, שמשתעם זה חייב למשמש כל שעה שלא יסיח דעתו מהן [ב"ח (ס"ד)], וזולת (ה) בשעת התפלה והלימוד אין צריך לחזן דעתו בהתפלין: (ד) שנת עראי. (ו) ואין שעור לזה, [ב]ויש אומרים כדי הלוך מאה אמה, והוא חלק ס"ז משעה בקרוב, וכן פסק הגר"א בביאורו: (ה) בין ברכיו. דאי לאו הכי (ז) חיישינן שמא יבא להשתקע בשנת קבע: (ו) מתר לישן. [ג]דלא חיישינן אלא לשנת קבע: (ז) אסור לישן. דחיישינן שמא יפלו מידו: (ח) בכל ענין שרי. דאפלו אם יפלו על הקרקע אין חשש כל כך, ועיין בבאור הגר"א שכתב [ד]דדוקא אם הנרתק מחזיק טפח אז חשיב חציצה להפסיק בינו לקרקע:

א (א) בבית הקברות. ואפלו תוך ארבע אמות של מקום התחלת הקברים גם כן אסור אי ליכא מחיצה דמיא לאויר, והא דלא עדיף בית יחד ריאמר אסור לילך תוך ארבע אמות של קבר או של מת, דעת המגן אברהם [ה]דבא לרמז (ס"ק א) דמ[ו]מקום בית הקברות ולפנים אסור אפלו רחוק ארבע אמות מן הקבר, ויש מקילין בזה. ועיין בבאור הלכה (ד"ה אסור) דבאמצע בית הקברות שיש קברים סביב נראה דיש להחמיר אפלו רחוק ארבע אמות מן הקבר, ואף על פי כן נכון שלא יכנס כלל בתפלין שבראשו כל שהוא לפנים ממחיצת בית הקברות שמא יתקרב בתוך ארבע אמות של אויה קבר בלי דעת: (ב) בתוך ארבע אמות וכו'. וכתב העטרת זקנים דכל אותו חדר שהמת מנח בו חשוב כארבע אמות של מת, ומגן גבורים (אלף המגן ס"ק א) חולק עליו וכתב דאינו תופס רק ארבע אמות עין שם. ואפלו קבר של קטן שעדין לא הגיע לכלל מצות אפלו הכי אין לכנס שם בתפלין בראשו משום לועג לרש: (ג) מתר. וצריך שגם הרצועות תהיינה מכסות, לפיכך אף על פי שמתר לכנס בתפלין של יד לבדה הואיל והוא מכסה, צריך לזהר בקצועה שעל אצבעו שתהיה גם כן מכסה [ט"ז (ס"ק ב)]: ב (ד) בית החיצון. שדרכם היה (ו) לאחר שלבשו החלוק בבית האמצעי לילך לבית החיצון ולגמר הלבישה:

וכתב העטרת זקנים דכל אותו חדר שהמת מנח בו חשוב כארבע אמות של מת, ומגן גבורים (אלף המגן ס"ק א) חולק עליו וכתב דאינו תופס רק ארבע אמות עין שם. ואפלו קבר של קטן שעדין לא הגיע לכלל מצות אפלו הכי אין לכנס שם בתפלין בראשו משום לועג לרש: (ג) מתר. וצריך שגם הרצועות תהיינה מכסות, לפיכך אף על פי שמתר לכנס בתפלין של יד לבדה הואיל והוא מכסה, צריך לזהר בקצועה שעל אצבעו שתהיה גם כן מכסה [ט"ז (ס"ק ב)]: ב (ד) בית החיצון. שדרכם היה (ו) לאחר שלבשו החלוק בבית האמצעי לילך לבית החיצון ולגמר הלבישה:

באור הלכה

* יָשַׁן בָּהֶם וכו'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סִימָן קָטָן ג' מַה שֶּׁכָּתַב זוּלַת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה

וְהַלִּמּוּד וכו', אַף דִּבְרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ב) כָּתַב דִּמְצוָה מִן הַמֻּבְחָר שֶׁלֹּא יָסִיחַ דַּעְתּוֹ כְּלָל מִתְּפִלִּין אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, לֹא סָתְמִתִּי כֵּן כִּי הַבַּאר הֵיטֵב (סק"א) בְּשֵׁם הָאֲרי"ז זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב לְהַקֵּל, וּבְקִרְטַ שֶׁמָּצָאתִי בְּסֵפֶר אוֹר זָרוּעַ (ח"א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּסִימָן תקפ"ה, וְצָרִיךְ אָדָם כְּשֶׁהוּא לָבוּשׁ תְּפִלִּין לִזָּכֵר שֶׁתְּפִלִּין עָלָיו וְלֹא לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם שֶׁלֹּא יִישַׁן בָּהֶם וְלֹא יָסִיחַ בָּהֶם, כִּי מַחְמַת שִׁנּוּשָׁא שָׁם הַנִּכְבָּד עָלָיו אֵינוֹ בָּא לִידֵי קַלּוּת רֹאשׁ וְתוֹפֵס יִרְאַת שָׁמַיִם בְּלִבּוֹ כִּדְאִמְרִינַן פֶּרֶק אֵין עוֹמְדִין (ברכות ל:) וְכוּ', הִלְכָּךְ כְּשֶׁאָדָם מְכַוֵּן לִבּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ אוֹ בְּהֲלָכָה שָׁלוּ אֵין זֶה הַסָּחַת הַדַּעַת, דְּכָל שֶׁכֵּן דְּאִיכָּא יִרְאַת ה'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

א * אָסוּר לִכְנֹס לְבֵית הַקְּבָרוֹת וכו'. עַיֵּן בְּפֻרְיָ מְגַדִּים (משו"ת סק"א) שֶׁכָּתַב דְּשֶׁלֹּשׁ מַחֲלוֹקוֹת בַּדָּבָר, הַב"ח (ס"א) סוֹבֵר דִּבְקִבְרוֹת נָמֵי תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לַקֶּבֶר הוּא דְּאָסוּר, הָא חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל קֶבֶר אַף עַל פִּי שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע בֵּית הַקְּבָרוֹת שָׁרֵי כָּל שֶׁאֵין סְבִיבוֹ קֶבֶר תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְט"ז (סק"א) פָּרַשׁ מִדִּינָא אֵין אִסּוּר כִּי אִם תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לְקֶבֶר, וְהַשּׁוּר הַחֲמִיר מְשׁוּם גָּדֵר חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל קֶבֶר כָּל שֶׁעוֹמֵד בְּבֵית הַקְּבָרוֹת [הַיְינוּ מָקוֹם שֶׁהַקְּצָה לִקְבָרוֹת, אֲבָל חוּץ לְבֵית הַקְּבָרוֹת אֵין לְהַחְמִיר כְּלָל לְדִידֵיהּ וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ בְּאַשֶׁל אַבְרָהָם (סק"א) דְּאֵין עוֹשִׂין גָּדֵר לְגָדֵר], וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) פָּרַשׁ דְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל בֵּית הַקְּבָרוֹת נָמֵי אָסוּר, וְלִדְבָרָיו קָשֶׁה לְיַרְבִּינְהוּ וְלֵיתְרְבִינְהוּ אָסוּר לִכְנֹס לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל בֵּית הַקְּבָרוֹת אוֹ שֶׁל מֵת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אֲבָל בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּסִימָן ע"א (סק"ד) פָּרַשׁ דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם סוֹבֵר גַּם כֵּן בָּזֶה כְּהט"ז דְּאֵינוֹ אָסוּר מִמָּקוֹם שֶׁהַתְחֵל הַבַּיִת הַקְּבָרוֹת [הַיְינוּ הַקֶּרַקַע שֶׁהַקְּצָה לִקְבָרוֹת] וְלַחוּצָה אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת אֲפִלּוּ אִי לֵיכָּא מְחִיצָה מְסֻסֶּקֶת בְּנֵתִים, רַק דְּבָזֶה פְּלִיג עִם הט"ז וְסוֹבֵר דְּמִמָּקוֹם בֵּית הַקְּבָרוֹת וּלְפָנִים, כְּגוֹן שֵׁשׁ מְחִיצָה סְבִיב בֵּית הַקְּבָרוֹת אוֹ אֲפִלּוּ לֵיכָּא מְחִיצָה כְּלָל רַק שֶׁהַקְּצָה לִקְבָרוֹת, אָסוּר מִדִּינָא אֲפִלּוּ רָחוֹק אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַקְּבָרִים [וְזֶה יַסֵּר קוֹשְׁיַת הַפְּרִי מְגַדִּים מֵעַל מָגֵן אַבְרָהָם], וּמָגֵן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּעִנְיָנִינוּ דְּאָסוּר אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל בֵּית הַקְּבָרוֹת הַיְינוּ אִם הַקְּבָרִים מַתְחִילִין תֵּכֶף מִמָּקוֹם הַתְחָלַת בֵּית הַקְּבָרוֹת, וּמַה שֶּׁלֹּא הִזְכִּיר בְּהַמֻּחְבָּר הָאֲסוּר רַק בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, הַיְינוּ דְּהוּא בָּא לְרַבּוֹת בָּזֶה דְּמִמָּקוֹם הַתְחָלַת הַקֶּרַקַע שֶׁל בֵּית הַקְּבָרוֹת וּלְפָנִים אָסוּר אֲפִלּוּ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַקְּבָרִים. וְדַע עוֹד דְּהָאֲרי"ז שְׁסוֹבֵר כ"ג (ס"ב) בְּבֵאוּרוֹ דְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל בֵּית הַקְּבָרוֹת אָסוּר, וְרָמַז גַּם כֵּן לְעִנְיַן מָגֵן אַבְרָהָם בְּעִנְיָנִינוּ, מִשְּׁמָע גַּם כֵּן דְּהוּא מְפָרֵשׁ בְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם כְּהַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל הַנַּ"ל, וְאֵירֵי גַּם כֵּן בְּאֹפֶן זֶה דְּוַקָא, דְּהָא צַיֵּן שָׁם זֶה

משנה ברורה

(ב) עמו אשה. אבל אם אשתו עמו (ג) אסור, גזרה שמא ישמש בה: (ג) ישן בהם. ולא חשיב הפח הדעת [א]אלא כשהוא עומד בשחוק וקלות ראש, (ג) אבל כשהוא עוסק במלאכתו ואמנותו ואין דעתו עליהן מפש אין זה נקרא הפח הדעת [(ד) אם לא שמטריד דעתו כל דף לצרכי הגוף עד שלבבו פונה מירא שמים מחמת טרדתו], וכן כשהוא ישן שוכח הבלי העולם. ומכל מקום מצוה מן המובחר שיהא דעתו תמיד על התפלין ושלא יסיח דעתו מהן למשך ולהרהר במחשבות רעות, שמשתעם זה חייב למשמש כל שעה שלא ישא יסיח דעתו מהן [ב"ח (ס"ד)], וזולת (ה) בשעת התפלה והלימוד אין צריך לחזן דעתו בהתפלין: (ד) שנת עראי. (ו) ואין שעור לזה, [ב]ויש אומרים כדי הלוך מאה אמה, והוא חלק ס"ז משעה בקרוב, וכן פסק הגר"א בביאורו: (ה) בין ברכיו. דאי לאו הכי (ז) חיישינן שמא יבא להשתקע בשנת קבע: (ו) מתר לישן. [ג]דלא חיישינן אלא לשנת קבע: (ז) אסור לישן. דחיישינן שמא יפלו מידו: (ח) בכל ענין שרי. דאפלו אם יפלו על הקרקע אין חשש כל כך, ועיין בבאור הגר"א שכתב [ד]דדוקא אם הנרתק מחזיק טפח אז חשיב חציצה להפסיק בינו לקרקע:

א (א) בבית הקברות. ואפלו תוך ארבע אמות של מקום התחלת הקברים גם כן אסור אי ליכא מחיצה דמיא לאויר, והא דלא עדיף בית יחד ריאמר אסור לילך תוך ארבע אמות של קבר או של מת, דעת המגן אברהם [ה]דבא לרמז (ס"ק א) דמ[ו]מקום בית הקברות ולפנים אסור אפלו רחוק ארבע אמות מן הקברים [וזה יסר קושית הפרי מגדים מעל מגן אברהם], ומגן אברהם שכתב בעניינינו דאסור אפלו בתוך ארבע אמות של בית הקברות היינו אם הקברים מתחילין תכף ממקום התחלת בית הקברות, ומה שלא הזכיר בהמחבר האסור רק בבית הקברות, היינו דהוא בא לרבות בזה דמ[ו]מקום התחלת הקרקע של בית הקברות ולפנים אסור אפלו חוץ לארבע אמות מן הקברים. ודע עוד דהאר"א שסובר כ"ג (ס"ב) בבאורו בתוך ארבע אמות של בית הקברות אסור, ורמז גם כן לענין מגן אברהם בעניינינו, משמע גם כן דהוא מפרש בהמגן אברהם כהמחצית השקל הנ"ל, ואירי גם כן באפן זה דוקא, דהא צ"ל שם זה

וכתב העטרת זקנים דכל אותו חדר שהמת מנח בו חשוב כארבע אמות של מת, ומגן גבורים (אלף המגן ס"ק א) חולק עליו וכתב דאינו תופס רק ארבע אמות עין שם. ואפלו קבר של קטן שעדין לא הגיע לכלל מצות אפלו הכי אין לכנס שם בתפלין בראשו משום לועג לרש: (ג) מתר. וצריך שגם הרצועות תהיינה מכסות, לפיכך אף על פי שמתר לכנס בתפלין של יד לבדה הואיל והוא מכסה, צריך לזהר בקצועה שעל אצבעו שתהיה גם כן מכסה [ט"ז (ס"ק ב)]: ב (ד) בית החיצון. שדרכם היה (ו) לאחר שלבשו החלוק בבית האמצעי לילך לבית החיצון ולגמר הלבישה:

שער הציון

(ג) גמרא (סוכה כו:): (ג) תלמידי רבנו יונה (ברכות יד: ד"ה ולא) והרשב"א בחדושיו דסכה (כו. ד"ה ת"ש אוכלין) והרא"ש (הלי תפילין סי' כא ברכות פ"ג סי' כח) והשור, ועיין לעיל (ב) תפר (סוכה כו:): (ג) בבאורו בתוך ארבע אמות של בית הקברות אסור, ורמז גם כן לענין מגן אברהם בעניינינו, משמע גם כן דהוא מפרש בהמגן אברהם כהמחצית השקל הנ"ל, ואירי גם כן באפן זה דוקא, דהא צ"ל שם זה

(ב) גמרא (סוכה כו:): (ג) תלמידי רבנו יונה (ברכות יד: ד"ה ולא) והרשב"א בחדושיו דסכה (כו. ד"ה ת"ש אוכלין) והרא"ש (הלי תפילין סי' כא ברכות פ"ג סי' כח) והשור, ועיין לעיל (ב) תפר (סוכה כו:): (ג) בבאורו בתוך ארבע אמות של בית הקברות אסור, ורמז גם כן לענין מגן אברהם בעניינינו, משמע גם כן דהוא מפרש בהמגן אברהם כהמחצית השקל הנ"ל, ואירי גם כן באפן זה דוקא, דהא צ"ל שם זה

(ב) גמרא (סוכה כו:): (ג) תלמידי רבנו יונה (ברכות יד: ד"ה ולא) והרשב"א בחדושיו דסכה (כו. ד"ה ת"ש אוכלין) והרא"ש (הלי תפילין סי' כא ברכות פ"ג סי' כח) והשור, ועיין לעיל (ב) תפר (סוכה כו:): (ג) בבאורו בתוך ארבע אמות של בית הקברות אסור, ורמז גם כן לענין מגן אברהם בעניינינו, משמע גם כן דהוא מפרש בהמגן אברהם כהמחצית השקל הנ"ל, ואירי גם כן באפן זה דוקא, דהא צ"ל שם זה

שער האיון

בסימן כ"ח בשערי תשובה (סק"א): (ד) הגר"ז (ס"א): (ה) עין באור הלכה (ד"ה ישן): (ו) מגן אברהם (סק"ג): (ז) גמרא (סוכה כו:): ב (ח) רש"י (שבת י. ד"ה מרחצאות שלהן):

ליקוטי דברי הרב: א] ובסידור הוסיף גם שיחה בטילה. **ב]** והשו"ע הרב (ס"א) לא כתב שיעור בזה. **ג]** ובשו"ע הרב (שם) הביא בזה שיש אוסרים לישן שינת קבע אצל התפילין אפילו כשהן מונחים על השולחן עד שיפרוס סודר עליהן, גזירה שמא יפיח [תויץ פמ"ג (א"א סק"ה) שפירש בדברי העיטור מעין שיטה זו]. אבל כתב שהעיקר כסברא הראשונה שלא חששו להפחה אלא כשהן עליו, שהן צריכין גוף נקי. **ד]** ובשו"ע הרב (שם) כתב כדברי הרמ"א. **ה]** ובשו"ע הרב (ס"א) כתב שבבית הקברות שהוא מוקף מחיצה יש להחמיר שלא להיכנס בתוכו כלל בתפילין שבראשו, אפילו רחוק הרבה מן הקברים, שמא יתקרב בתוך ד' אמות של איזה קבר בלי דעת. והיינו כדעת הט"ז שאין האיסור בזה אלא משום הרחקה, ולא הביא כלל שאר השיטות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah